

**Polski
Instytut
Ekonomiczny**

**Protekcjonizm
gospodarczy
w Unii Europejskiej**

Definicja protekcyjizmu

99

Protekcjonizm to polityka „ochrony krajowego przemysłu przed zagraniczną konkurencją” przez cła, subsydia, kontyngenty importowe oraz inne narzędzia

Narzędzia protekcyjnistyczne mają ograniczyć dostęp konkurentów do rynków krajowych i rynków ugrupowań integracyjnych

Typologia środków protekcyjnistycznych

bariery taryfowe

cla, zakazy importu, ograniczenia ilościowe (kontyngenty importowe)

protekcjonizm uwarunkowany

środki antysubsydyjne (wyrównawcze) i antydupingowe, cla ochronne

inne ograniczenia pozataryfowe (*red tape*)

normy dot. pochodzenia produktów, przepisy dot. kontroli przedsiębiorców, przepisy pracownicze

subsydia

bezpośrednie transfery pieniężne, ulgi podatkowe

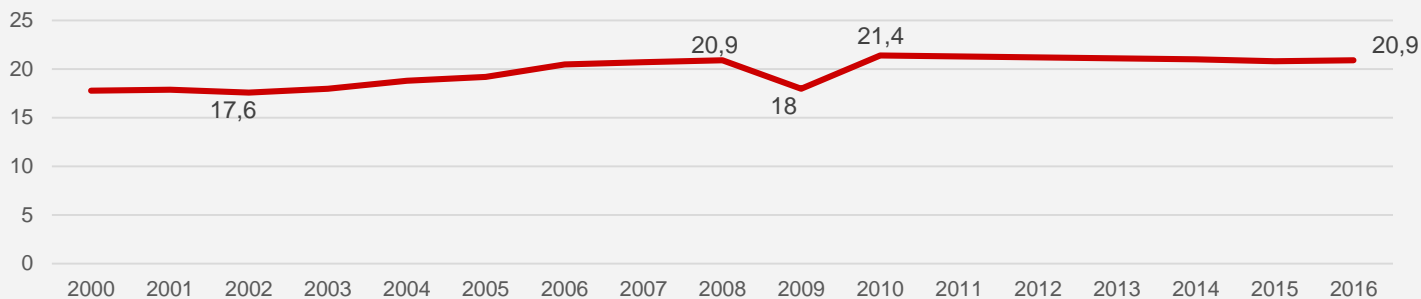
brak przeciwdziałania barierom prywatnym

brak reakcji organów antymonopolowych na wykluczające „drapieżnictwo cenowe”

Handel wewnątrz UE

Chociaż unijne traktaty nie wspominają wprost o protekcjonizmie, jego zmniejszenie, a nawet wyeliminowanie jest jednym z podstawowych celów unijnego wspólnego rynku.

Wewnątrzunijny eksport towarów jako udział w PKB

3,1 bn euro

tyle wyniosła w 2016 r.
wymiana towarowa między
Państwami Członkowskimi

75 proc.

tyle stanowi handel
towarami w handlu
wewnętrznym UE

21 proc.

tyle wyniosła w 2016 r.
wymiana towarowa między
Państwami Członkowskimi

183 mld euro

tyle zyskałaby unijna
gospodarka, gdyby usunąć
przeszkody w handlu towarami

Protekcjonizm gospodarczy a naruszenia prawa unijnego

Na mocy art. 258 TFUE Komisja może występować przeciwko Państwom Członkowskim z formalnymi skargami o naruszenie prawa unijnego.

Procedura naruszenia prawa

Większość spraw o naruszenie prawa unijnego dotyczących wspólnego rynku ma związek ze **spóźnioną transpozycją** przez państwa unijnych dyrektyw.

Liczba toczących się postępowań o naruszenie prawa unijnego dotyczących wspólnego rynku według rodzaju (stan na 1 grudnia 2017 r.)

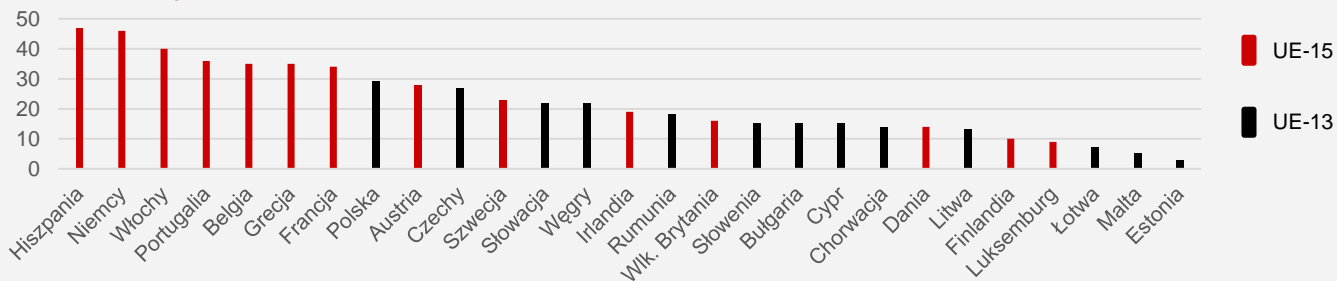

Procedura naruszenia prawa

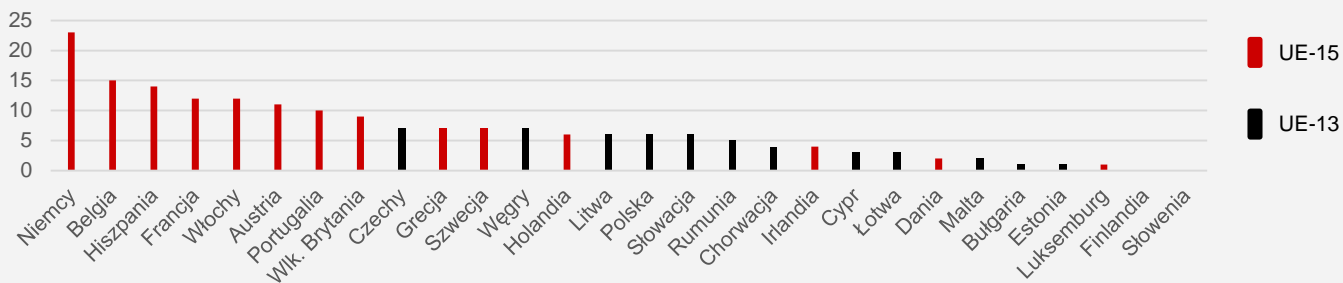
Hiszpania, Niemcy i Włochy – kraje, wobec których toczy się **najwięcej spraw** z wyłączeniem spraw o spóźnioną transpozycję dyrektyw

Najwięcej spraw o charakterze „systemowym”, gdzie **protekcjonizm może przybierać „najczystsza” postać**, toczy się wobec Niemiec, Belgii, Hiszpanii i Francji.

Liczba postępowań o naruszenie prawa unijnego dotyczących wspólnego rynku (stan na 1 grudnia 2017 r.)

Liczba postępowań w sprawach obejmujących „systemowe” naruszenia rynku wewnętrznego (stan na 1 grudnia 2017 r.)

Procedura naruszenia prawa

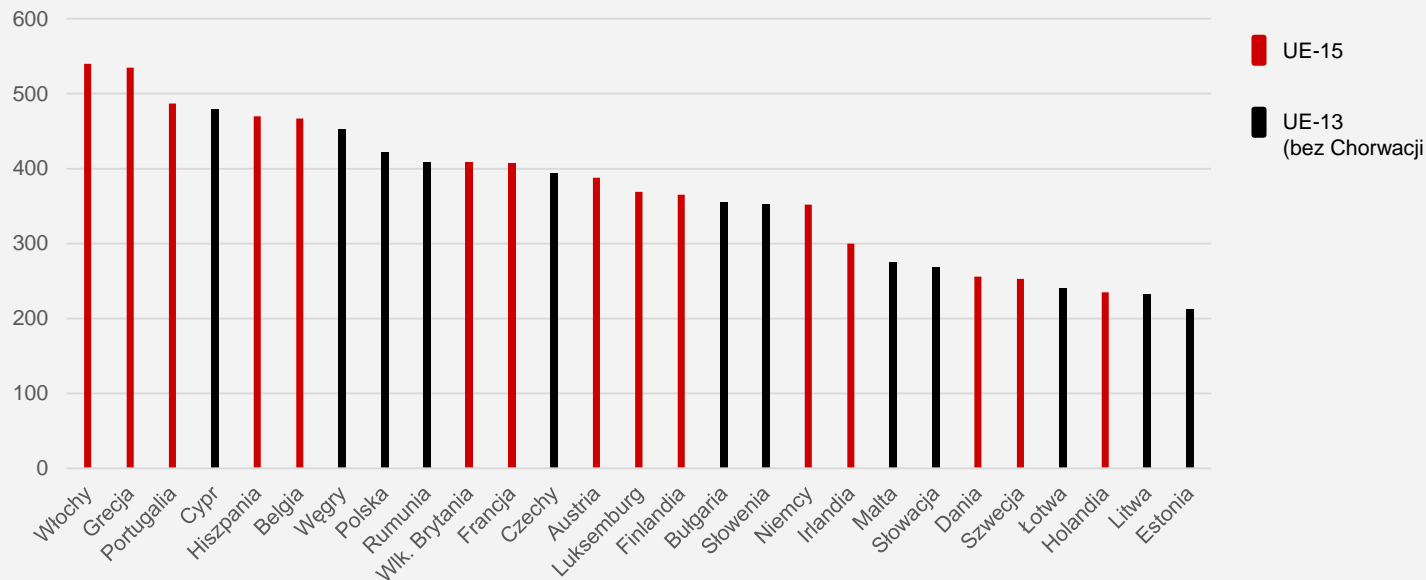
9,9 tys.

tyle spraw wszczęto
wobec Państw
Członkowskich
od 2008 r.

422

tyle spraw wszczęto
wobec Polski
od 2008 r.

Liczba spraw dotyczących naruszenia prawa unijnego (od 2008 r.)

Dobrym wskaźnikiem obrazującym „pobłażliwość” Unii w sprawach o naruszenie prawa unijnego wobec poszczególnych państw jest liczba stosowanych w takich postępowaniach przez Komisję środków o charakterze „dopytującym” czy „przewlekającym”.

Środki o charakterze przewlekającym (np. „drugie dodatkowe wezwanie do usunięcia uchybienia (artykuł 258 TFUE)”) są stosowane **częściej wobec państw „starej” niż „nowej” Unii**

Środki „przewlekające”

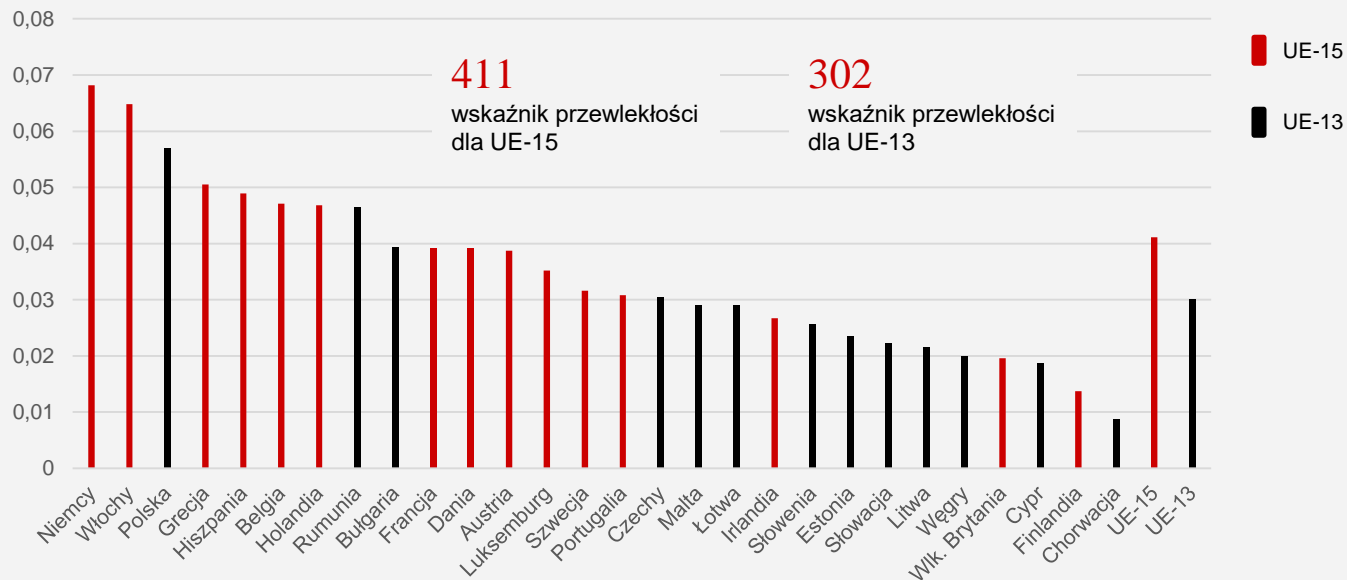
Liczba środków formalnych o charakterze „dopytującym”/„przewlekającym” stosowanych przez Komisję Europejską w sprawach dotyczących naruszenia prawa unijnego (od 2008 r.), dane bez Chorwacji

		WYSZCZEGÓLNIĘ	ŚREDNIA NA PAŃSTWO
UE (13)	„drugie dodatkowe wezwanie do usunięcia uchybienia (artykuł 258 TFUE)”	6	0,46
	„dodatkowe wezwanie do usunięcia uchybienia (artykuł 260 TFUE)”	90	6,92
	„dodatkowa uzasadniona opinia (artykuł 258 TFUE)”	51	3,92
UE (13) ŁĄCZNIE	suma środków Komisji o charakterze „przewlekającym”	127	9,77
UE (15)	„drugie dodatkowe wezwanie do usunięcia uchybienia (artykuł 258 TFUE)”	15	1
	„trzecie dodatkowe wezwanie do usunięcia uchybienia (artykuł 258 TFUE)”	1	0,07
	dodatkowe wezwanie do usunięcia uchybienia (artykuł 258 TFUE)”	174	11,6
	„dodatkowe wezwanie (artykuł 260 TFUE)”	3	0,2
	„dodatkowa uzasadniona opinia (artykuł 258 TFUE)”	77	5,1
UE(15) ŁĄCZNIE	suma środków Komisji o charakterze „przewlekającym”	240	16
Suma całkowita		367	

Komisja stosuje środki o charakterze „przewlekającym” proporcjonalnie **częściej wobec państw „starej Unii** (najczęściej wobec Niemiec).

Środki „przewlekające”

Stosunek środków o charakterze „przewlekającym” wobec liczby postępowań (od 2008 r.)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Sekretariatu Generalnego Komisji Europejskiej.

Protekcjonizm gospodarczy a unijna polityka pomocy publicznej

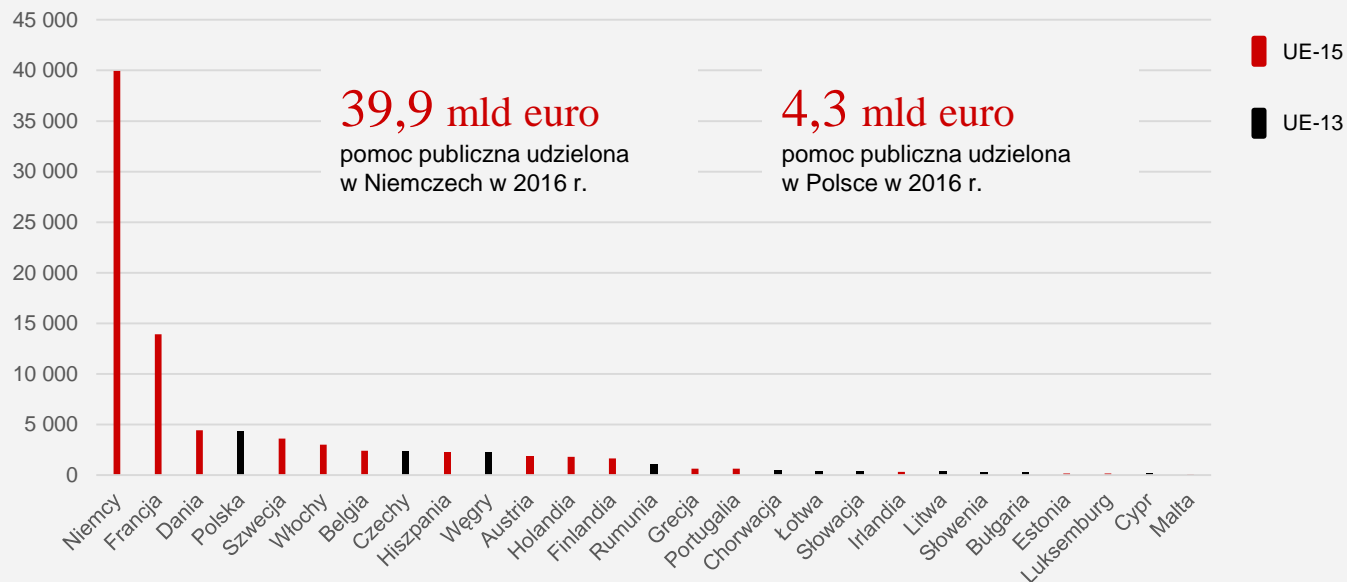
Dyrekcja ds. Konkurencji KE egzekwuje unijne reguły dotyczące pomocy publicznej, czyli sprawdza, czy Państwa Członkowskie przyznają przedsiębiorcom nielegalne subsydia – pomoc publiczną (pomoc państwa).

Pomoc publiczna

Na podstawie art. 6 rozporządzenia Komisji 794/20045 Państwa Członkowskie co roku przekazują dane o pomocy udzielonej przedsiębiorcom.

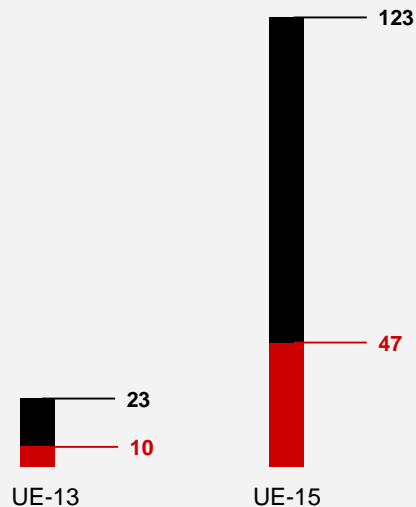
Komisja zestawia je, dodaje informacje o niezgłoszonej pomocy i publikuje raporty o subsydiach udzielanych w Unii.

Pomoc publiczna udzielona przez państwa Unii w 2016 r. (mln EUR)

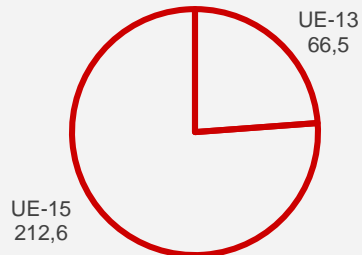
Pomoc publiczna

Komisja wydaje się o wiele bardziej „skłonna” kwestionować subsydia udzielane przez państwa „nowej” Unii.

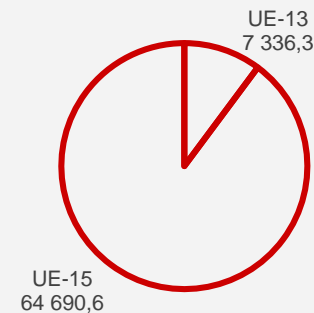

Decyzje o nakazie zwindykowania pomocy, łącznie w latach 2005–2018

Średnia pomoc zwindykowana w latach 2005–2018 (mln EUR)

Średnia pomoc udzielona w latach 2005–2016 (mln EUR)

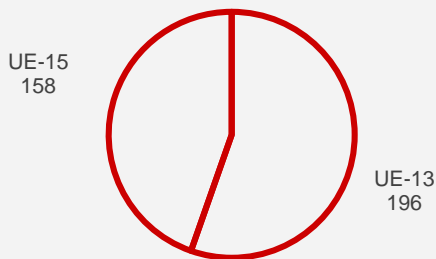
Protekcjonizm gospodarczy a unijna polityka antymonopolowa

W celu budowy wspólnego rynku Unia posiada własny reżim prawa antymonopolowego, a unijne przepisy prawa konkurencji, podobnie jak w sprawach z zakresu pomocy publicznej, egzekwuje Dyrekcja ds. Konkurencji.

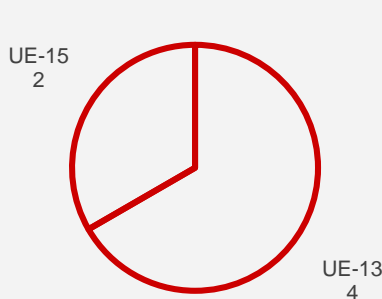
Polityka antymonopolowa

W ostatnich latach KE w swojej polityce antymonopolowej skupia się na ochronie interesów unijnych konsumentów (sprawy porozumień ograniczających konkurencję zakazanych przez art. 101 TFUE), a nie zwalczaniu tzw. prywatnych barier wejścia na rynek, czyli zapobieganiu protekcjonizmowi (art. 102 i 106 TFUE). Powyższy trend wydaje się nasilać

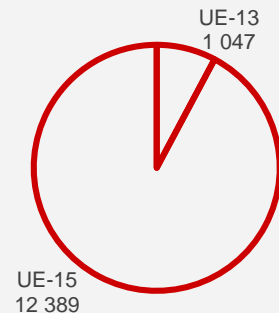
Łączne kary za naruszenie art. 102 TFUE (2005–2018 r., mln EUR)

Liczba decyzji nakładającej karę za naruszenie art. 102 TFUE (2005–2018 r.)

Średnie PKB (2005–2017 r., mld EUR)

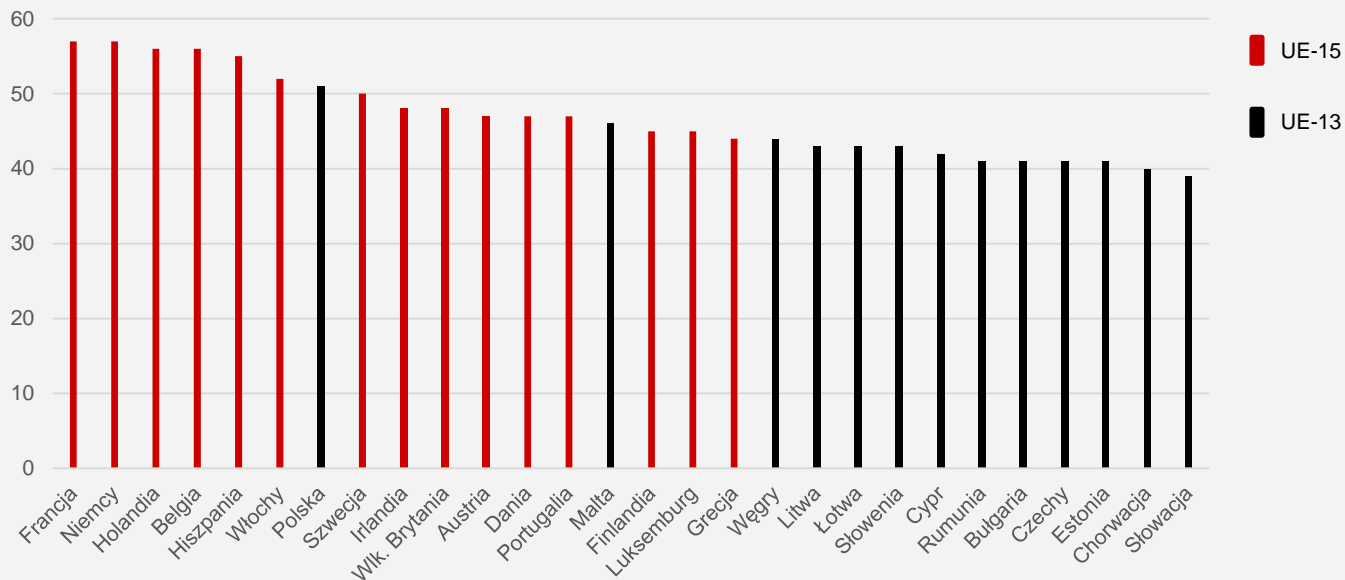

Protekcjonizm gospodarczy a oceny skutków unijnych przepisów

Ocena skutków przepisów

Kraje „starej” Unii takie jak Francja, Niemcy, Belgia i Holandia są „wspominane” w większej liczbie ocen skutków regulacji niż państwa „nowej” Unii.

Liczba ocen skutków unijnych przepisów ze „wspomnieniami” danego państwa (2016 r.)

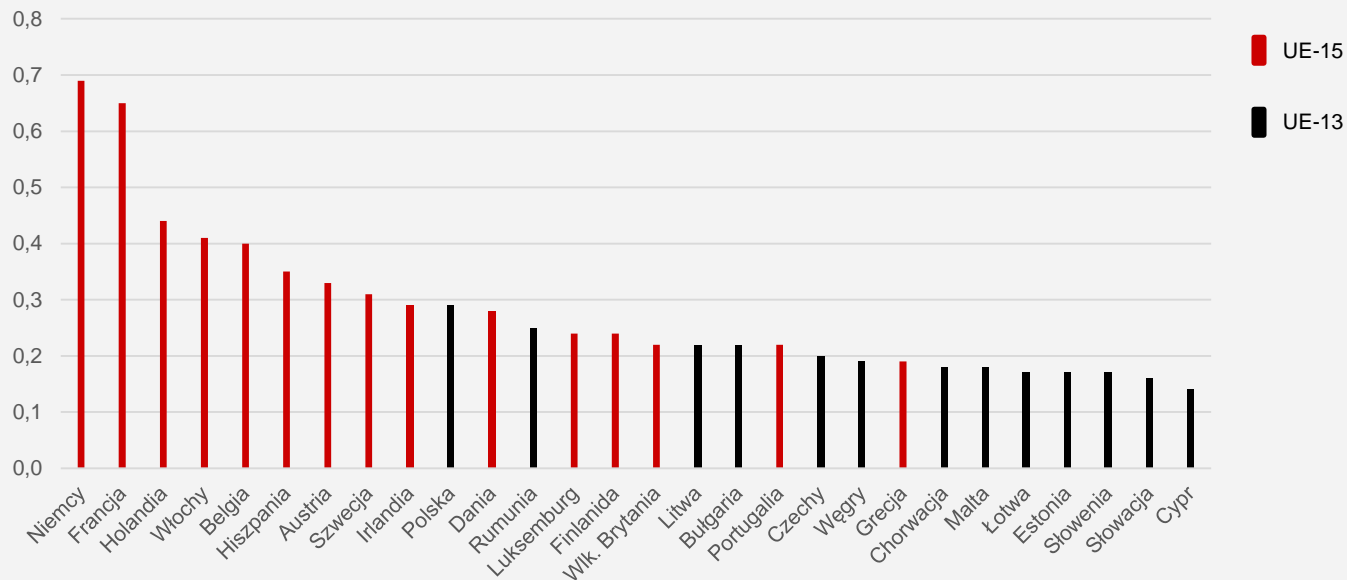

Ocena skutków przepisów

Niemcy, Francja, Holandia i Włochy to kraje, które odnotowały **najwyższy współczynnik częstotliwości „wspomnień”** danego kraju w ocenach skutków unijnych przepisów.

Polska znalazła się na **10. miejscu**.

Współczynnik częstotliwości „wspomnień” danego kraju w ocenach skutków unijnych przepisów (2016 r.)

Case studies

Case studies

podatek od sprzedaży detalicznej

kwota wolna od podatku w wysokości 17 mln zł i dwie jego stawki: 0,8 proc. przy 7–170 mln zł miesięcznego przychodu oraz 1,4 proc. powyżej 170 mln zł

Pracownicy delegowani

przedsiębiorcy delegujący będą musieli wypłacać pracownikom lokalne wynagrodzenie, którego składowe są regulowane prawem krajowym

Duński system RUT

obowiązek przedstawienia duńskiemu kontrahentowi dowodu zarejestrowania firmy w RUT na etapie przez podpisaniem umowy. Prawo statuuje też surowe sankcje finansowe za brak rejestracji w systemie (každorazowo 10 tys. koron duńskich)

Dziękujemy za uwagę

Piotr Semeniuk

Fellow

Polski Instytut Ekonomiczny

Piotr Arak

Dyrektor

Polski Instytut Ekonomiczny

E: piotr.arak@pie.net.pl

**Polski
Instytut
Ekonomiczny**